

Mari Ahonen-Walker

Kunnallinen nuorisotyö poikkeusoloissa, kuntien kokemuksia ja näkemyksiä

Nuorisotilojen sulkeuduttua 18.3. kunnallisen nuorisotyön painopisteenä ovat olleet jalkautuva ja digitaalinen nuorisotyö. Kuntaliitto pyysi tiistaina 24.3. kunnallisen nuorisotyön esimiehiä kertomaan näiden työmuotojen muutoksista, toimialan tämän hetkisestä työtilanteesta sekä järjestöjä koskevasta tila- ja avustuspoliitikasta. Lisäksi sai tietenkin kertoa muita mahdollisia huomioita nuorisotyöstä poikkeusoloissa.

Vastauksia tuli muutaman päivän aikana sähköpostitse ja puhelimitse 17 kaupungista ja kolmesta pienemmästä kunnasta. Yli 100 000 asukkaan kaupungeista vain yhdestä ei ole käytetty mitään tietoja tässä nopeassa yhteenvedossa. Kaikkiaan yhteenvetoon tietoja antaneissa kunnissa asuu yli 50 % kaikista Suomen alle 28-vuotiaista.

Yleisesti ottaen kunnissa nähdään, että tämän hetkisessä poikkeustilanteessa nuorisotyö on poikkeuksellisen tärkeässä roolissa. Nuorisotyö ennaltaehkäisee nuorten ongelmia ja helpottaa perheiden arkea. Etäopiskelu, rajoitukset arjessa normaaleihin kontakteihin sekä ylipäättään koko poikkeusolojen tilanne herättävät nuorissa huolta ja epätietoisuutta. Vastaajat kuvaavat, kuinka nuorisotyö tukee uudenlaisten arjen rutiinien syntymistä sekä ylläpitää harrastamista ja mielekästä tekemistä ja synnyttää siten turvallisuudentunnetta. Nuorisotyössä siis kuunnellaan nuorten huolia, keskustellaan yhdessä heidän kanssaan sekä luodaan ja ylläpidetään toivoa. Toisaalta nuorisotyön avulla tarjotaan areenoita sekä ohjattuun että omaehtoiseen toimintaan, jotka piristävät sekä synnyttävät nuorissa onnistumisen ja yhteisöllisyyden kokemuksia.

Kunnallisen nuorisotyön kulmakivinä digitaalinen ja jalkautuva työ

Kunnissa on otettu ketterästi käyttöön lukuisia uusia digitaalisia alustoja ja sovelluksia, ja niiden käyttöä on ulotettu moniin erilaisiin nuorisotyön toimintamuotoihin. Malleja ja apuja on jaettu niin paikallisesti työntekijöiden kuin valtakunnallisesti eri kuntien välillä. Digitaalista nuorisotyötä ovat alkaneet tehdä useimmat nuorisotyöntekijät aikaisemmasta kokemuksesta riippumatta. Vastauksissa kiitelläänkin laajasti henkilökunnan heittäytymistä välineiden haltuunotossa sekä uudenlaisen toiminnan käynnistämisessä vallitsevissa poikkeusoloissa. Digitalisuutta hyödynnetään nyt käytännössä kaikissa kunnallisen nuorisotyön toimintamuodoissa: avoimesta tilatyöstä ryhmä- ja harrastustoimintaan, tapahtumista kulttuuriseen nuorisotyöhön sekä nuorisovaltuustoista kohdennettuun nuorisotyöhön. Työtä tehdään lukuisten erilaisten sovellusten ja alustojen avulla. Osassa kuntia on nimetty erillisiä työryhmiä kehittämään nimenomaisesti digitaalisten kanavien sisällöntuotantoa.

Kunnallinen nuorisotyö tekee työtä myös valtakunnallisissa digitaalisissa kanavissa. Etenkin suurimpien kaupunkien nuorisotyöntekijöiden työpanosta on voitu siirtää esimerkiksi ruuhkaisen Sekasin-chatin, ruotsinkieliseen Ärligt talat-chattin sekä Netari-nettinuorisotalon käyttöön.

Mari Ahonen-Walker

Useat vastanneet kunnat olivat ottaneet käyttöönsä Vantaan kaupungin jalkautuvan nuorisotyön ohjeet ja soveltaneet sitä oman kuntansa jalkautuvaan toimintaan. Poikkeusoloissa jalkautuvan nuorisotyön rooli poikkeaa normaalista. Sen avulla levitetään rauhoittavaa, ajantasaista ja viranomaisten hyväksymää tietoa sekä ohjataan nuoria kotiin sekä nuorille suunnattuihin digitaalisiin ryhmä- ja yksilöpalveluihin. Luonnollisesti jalkautuvassa nuorisotyössä huomioidaan annetut varomääräykset koronaviruksen leviämisen ehkäisemiseksi.

Vain muutamassa kunnassa ei toteutettu jalkautumista, mutta useimmilla niillä oli kuitenkin valmius ja olemassa olevat suunnitelmat sitä varten. Vain yksi kunnista katsoo jalkautumisen olevan aluehallintoviraston ohjeiden valossa kiellettyä. Huomattavaa on, että useat kunnat tuovat esiin, kuinka jalkautuvan nuorisotyön avulla pystytään tukemaan myös muiden viranomaisten, kuten poliisin ja turvallisuusviranomaisten, toimintaa ja auttamaan kuntaa koskevan tilannekuvan kokoamista ja ylläpitämistä. Tämä nähdään merkitykselliseksi kuntien valmiustoiminnan kannalta.

Nuorisotyön resurssit sekä järjestöjä koskeva tila- ja avustuspolitiikka

Vastaajien mukaan nuorisotyön työtilanne vaikuttaisi tällä hetkellä hienoisesti muuta kuntien vapaa-ajan sektoria paremmalta. Yli puolet tietoja antaneista kunnista ilmoitti, että kaikki kunnan nuorisotyöntekijät ovat nuorisotalan työssä, eikä siirtoja toisille hallinnonaloille ole tällä hetkellä suunnitteilla. Muutamat kunnat raportoivat erityisestä kiireestä, sillä nuoret ovat poikkeusoloissa hakeneet aktiivisesti kontaktia kunnan nuorisotyöhön. Kahdessa kunnassa kaikki nuorisotyöntekijät ovat toistaiseksi työssä nuorisotyön tehtävissä, joskin selvityksiä heidän mahdolliseksi siirtämisekseen muille hallinnonaloille on tehty. Vastaavasti kahdessa kunnassa joitakin yksittäisiä nuorisotyöntekijöitä tai -työntekijäryhmiä oli jo siirretty kunnan henkilöstöpankkiin, peruspalveluihin tai tekniseen toimeen. Kahdessa kunnassa osalta nuorisotyön henkilöstöä oli keskeytetty palkanmaksu tai heidät oli lomautettu.

Tilojen käytöstä kysyttäessä ilmeni, että pääsääntöisesti kunnallinen nuorisotoimi ei peri vuokria nuorisojärjestöjen ja nuorisotoimintaa toteuttavilta järjestöiltä tai ryhmiltä. Myös kaikki ne kunnat, jotka normaalioloissa vuokraavat tilojaan, ovat keskeyttäneet vuokrien perinnän nuorisotilojen sulkeuduttua 18.3.2020.

Järjestöavustuksista kysyttäessä lähes puolet kunnista kertoi, että ne eivät peri takaisin jo myönnettyjä järjestöavustuksia, ja joku ilmoitti saman koskevan tässä vaiheessa myös ostopalveluita. Kolmannes vastanneista kunnista ilmoitti, että linjaus järjestöjen avustuspolitiikasta puuttuu. Joillakin näistä kunnista oli jo esitys päätöksentekoprosessissa, että avustuksia ei tulla perimään takaisin. Osa kunnista ilmoitti, että ne jakavat vain kohdennettua avustuksia, joiden perusteena ovat jo syntyneet kustannukset. Näissä kunnissa ei ole käynnissä kesken olevia avustusprosesseja. Toisaalta kohdennettuja avustuksia käyttävissä kunnissa oli myös mietitty uudenlaisia avustusmuotoja, jotka huomioisivat myös esimerkiksi paikallisten järjestöjen toteuttaman digitaalisen nuorisotyön.

Muutama mainitsi kevään avustushaun olevan parhaillaan auki, ja tämän kevään myöntöihin ei näillä tiedoilla ole tulossa muutoksia poikkeusolojen perusteella. Yleensä avustuskriteerit perustuvat edellisen vuoden toiminnalle ja tunnusluville. Tilanteella saattaisi siten olla vaikutusta vuoden 2021 avustuksiin, mutta tähän

Mari Ahonen-Walker

kantaa ottaneiden kuntien käsityksen mukaan heidän kunnassaan löytyy tulevaisuudessa ymmärrystä ja harkinnanvaraa.

Muita huomioita poikkeusolojen nuorisotyöstä

Jo nyt on raportoitu toiminnalla tavoitettavan uudenlaisia ryhmiä:

- Digitaalisissa kanavissa on tavoitettu paljon sellaisia nuoria, jotka eivät käy nuorisotiloilla tai muissa vakiintuneissa palveluissa.

Alueellista kehittämistä digitalisaation hyödyntämiseen tarvitaan:

- Erityisesti pienten kuntien kokemus on, että digitaalisen työn kehittämisessä tarvittaisiin laajempaa alueellista yhteistyötä, sillä yksittäisten pienten kuntien henkilöstön määrä ja aiempi osaaminen ei välttämättä riitä itsenäiseen kehittämistyöhön. Kaikki kuitenkin yrittävät.

Huoli nuorten hyvinvoinnista poikkeusolojen pitkittyessä:

- Etsivässä nuorisotyössä tilanteen pitkittyminen voivat johtaa siihen, että huonokuntoisimmat nuoret katoavat. Osaa nuorista ei arvion mukaan pystytä kohtaamaan ainoastaan verkossa.
- Jo nyt joidenkin kuntien etsivä työ raportoi ahdistumisesta; vastaanottavat paljon ahdistusta ja itsetuhoista puhetta. Haastetta tuo se, ettei nuorille ole tarjota matalan kynnyksen mielenterveyspalveluita ja motivointi esimerkiksi psykiatrisiin palveluihin on haasteellista etäolosuhteissa.
- Jalkautuvan työn kohtaamat nuoret ovat käyttäytyneet hyvin, mutta parveilua on joillakin paikkakunnilla havaittu. Nuorten mielialat vaihtelevat ja turhautuminen voi kasvaa, jos syntyy kokemus, että ei ole tekemistä. Palveluiden ylläpito ja uusista toiminnoista tiedottaminen on näin avainasemassa!

